

Hangon lintuaseman toimintakertomus 1998

Matti Lehti ja Petro Pynnönen

Hangon lintuaseman toiminnan 20. toimintavuosi sujui rutiinien merkeissä. Yhä enenevässä määrin aseman toiminta on suuntautunut lintujen muuton seurantaan. Rengastus on pyritty järjestämään yhtäjaksoiseksi vain syyskaudelle, niin tänäkin vuonna. Miehityspäiviä kertyi hurjat 310, joka lienee alallaan Suomen ennätys. Näistä rengastuspäiviä oli vain 78. Keväällä asemalla oli yhtenäinen miehitys ajalla 27.2 – 11.6 ja syksyllä vastaavasti 1.7 – 7.12. Rengastusvuotena vuosi oli kaikkein huonoin, suorastaan surkea. Suurin syy tähän löytyy todennäköisimmin huonosta pesimäkesästä

Remontti

Aseman peruskorjausremontti eteni taas tänä vuonna, keittiön lattia sai eristekerroksen. Suuri kiitos lankeaa Eki Karhulle ja Matti Komulaiselle, joka terveytensä uhalla teki remonttia.

Kevätkausi 1.1. – 30.6.

Talvi oli jälleen kerran antoisa lintumielessä, satunnaistalvehtijoita löytyi lukuisia. Talvehtiva niittikirvinen sinnitteli Gåulla 8.1. asti, sepekkyyhky vieraili ruokinnalla 2.1., kaksi punasotkakoiraista lensi länteen 8.1. 11.1. räpsähti Gåun niityltä suopöllö siivilleen. Siipirikko silkkiuikku näkyi 22.-23.1., haapana 22.1. Lehtokurpasta kertyi havaintoja kuusi kertaa tammikuussa. Tuoreet jäljet nähtiin vielä 24.1. Hiirihaukka pyörähti niemellä 25.1., kyhmyjoutsenia oli enimmillään 167p 8.2., uivelo nähtiin 8.2. Huuhkaja näyttäytyi kahdesti, 6. ja 21.2., samoin sarvipöllö 6.-7. ja

14.2. Helmipöllön tuore raato löytyi syötynä 21.2. Punarinta talvehti jälleen onnistuneesti.

Ensimmäiset kevätmuuttajat saapuivat helmikuun lopulla: haahka 3m 20.2., 28.2. jo 145m, alli 59m 28.2., tukkakoskelo 3m 28.2., kiuru 21.2. 1m. Muita aikaisia saapujia olivat juhlapukuinen ruokki 7.3., tylli 18.3., tundrahamhi 30.3. 1m, meriharakka 30.3. 1p, lapasotka 31.3. 2/m, suosirri 6.4. 1p, lapintiira 18.4. ja räystäspääsky 21.4. 2m. Herne- ja mustapääkertuja havaittiin huhtikuun lopulla jo lukuisia. Mattimiyöhäisiä olivat mm. tundrahamhi 3.6. a31m ja suopöllö 7.6. 1m.

Massoja ja muuta mukavaa

Merikotkia muutti kevään aikana 24, joista 7 15.3. Haahkat menivät jo 25.3., jolloin 4115m, ristosorsia havaittiin 31.3. 16p5m, mustarastaita 1.4. 85m. Merimetsoja näkyi 2706m, joista 391m 10.4. Keltasirkkuja muutti 19.4. 127 ja pajusirkkuja 75. Kujesta on tullut Haliaksen tyyppilaji viime vuosina, kevään aikana havaittiin upeat 5304 yksilöä. Parhaat päivät olivat 10.4., jolloin muutti 1831 ja 24.4. mahtavat 2410m kurkea. Samoin harmaahaikara oli ennätysruntas, kevään summa 90 muuttavaa. 9.5. oli hyvä muuttopäivä, tuolloin näkyi 108m pikkukuovia, 111m tukkakoskeloa ja 600m tiiraa, joista 245 oli lapintiirvoja ja 17 kalatiirvoja. Puna-kuirin massat menivät comeasti 14.5., jolloin bunkkerilta laskettiin 1224m kuiria + 2344 isoa kahlaajaa. Tundra-kurmitsan massat menivät 27.5., jolloin laskettiin 1263m + 2674 isoa kahlaajaa. Samana päivänä muutti 4582

suosirriä + pikkukahlaajaa. Tervapääskyjä muutti 30.5. 457, Telkkäkoiraita nähtiin 6.6. 305 matkalla länteen, seassa yksi uivelo-koiras. Sen sijaan käpylinnut olivat kateissa, vain 236m koko keväänä.

Harvinaisuuksia ja ei niin harvinaisuuksia

Vanha isolokki ilahdutti ohilennolla 8.3., pikkujoutsenia 6.4. 3m. Huuhkaja pyöri niemellä aina 11.4. asti. Pikkukajava muutti itään 15.4. Pikkutiira saapui ennätysaikaisin 22.4. ja viivähti Gåun kärjessä kolme päivää. Se oli vasta toinen havainto asemalta, mutta kolmas seurasi heti perään: 6.5. taas 1p Gåulla. Turkin-kyhkyjä muutti 26.4. 1 ja 11.5. 1m. Mustaleppälintu näkyi 30.4., avosetti paineli itään 2.5. ja niittysuohaukka-koiras muutti 3.5. Viimeksi mainittu-kin oli hieman yllättäen vasta toinen havainto lajista Haliaksella. Mustapyrstökuiiri tavattiin kolmasti, 4. ja 6.5. sekä 1.6. Rantakurvi näkyi jälleen, 5.5. 1p Gåulla. Allihaukkoja nähtiin kahdesti, 8.5. 6m ja 14.5. 11m, sepelestras Kerran, 10.5. 1 naaras paikallisena. Keltahempesta on tullut jälleen jokavuotinen vieras, nyt yksi koiras lauleli 12.-14.5. Milloinkahan pesii? Muuttohaukka 13.5. 1m, leveäpyrstökihuja muutti kolmen linnun parvi 15.5. ja jääkuikkalaji 19.5. Kuhankeittäjä keitteli kuhaa 27.5. ja ruisrääkkä räökkäsi ruista puutarhasa 29.-31.5. Turturikyhky pyörähti 6.6. Nokkavarpusia havaittiin kevään aikana 1p11m. Viitakertusia oli jälleen touko-kesäkuun vaihteessa runsaasti, yksi pari jäi takapihalle pesimään tuottaen kolme poikasta. Sen si-

jaan kirjokerttu ei tänä vuonna pesinyt ja se havaittiin vain kerran, 6.6. Ikoiras. Samoin idänuunilintu havaittiin ainoastaan 5.6.

Kesäkausi

Kesäkuun loppu on Haliaksella aika rauhallista aikaa. Ainoita mainittavampia havaintoja olivat härkälintu 27.6. 2m NW, harmaasorsanaaras ja turkinkyhky 28.6. Ruokkien kesälli-kehdyntää voi tihrustaa horisontista: 27.6. 'muutti' 24 ruokkia + A/U:ta, 18.7. 29 ja 11.8. 27. Milloin kahan asemalla nähdään ensimmäinen etelänkiisla? Urpiainen pyöri kesä-heinäkuun vaihteessa, mutta mitään pesintään viittaavaa ei tänä vuonna todettu. Kultarintoja pesii Haliaksella tiheässä, kesäkuun puolivälissä löytyi 8 laulavaa koirasta. Näitä pesivä voi ihasella kuitenkin vain pari kuukautta elokuun alkupäiviin, jolloin ne tekevät katoamistempun. Parhaana päivänä 22.7. kultarintoja havaittiin 11p.

Syyskausi

Syyskausi alkaa 1.7. ja -muutto oikeastaan jo touko-kesäkuussa. Syksy oli varsin niukkalintuinen ja varsinkin varpuslinnut olivat ilmeisesti kärsineet sateisesta ja kylmästä kesästä. Esimerkkinä lintujen vähydestä seuraavat paikallisten varpuslintujen yhteenlasketut päiväsummat koko syksyltä: leppälintu 31, mustapääkerttu 14 ja sirittäjä 14. Nämä lajit eivät pesi alueella, joten luvut kuvaavat hyvin muuttavien lintujen määrää. Myös yleisten verkkolajien pajulinntujen (761) ja punarintojen (599) havaintosummat olivat erittäin vähäiset.

Päämuuttoja

Suosirrin huippu oli elokuun alkupäivinä, jolloin muuttavia laskettiin ajalla 5.-7.8. yhteensä 750m, jänkäsiirriäisiä oli 30.7. paikallisena peräti 11 lintua. Karikukko jaksoi syksyisin hämmästyttää poissaolollaan aina vaan. Koko syyskaudella, heinäkuun alusta lähtien, havaittiin vain yksi yksilö 5.8. 1m, mikä on tyypillistä Haliaksen oloissa. Naurulokkeja oli hieman edellisvuosia runsaammin liikkeellä, yhteensä 6641m, joista 1648m 18.7. Tervapääskyillä oli kohtalaista meininkiä elokuun lopulla: 23.8. 776m, 24.8. 238m ja 25.8. 340m. Viimeisiä havaittiin vielä ai-

Rengastukset vuodelta 1998 ja vuosien 1979-98 rengastusmäärien keskiarvo.

Laji	1998	Ka. 79 -98	Laji	1998	Ka. 79 -98
Sinisorsa	1	1	Mustapääkerttu	7	61
Mehiläishaukka	1	1	Hippiäsuunilintu	2	2
Kanahaukka	8	12	Taigauunilintu	1	2
Varpushaukka	210	225	Ruskouunilintu	1	1
Hiirihaukka	1	1	Sirittäjä	3	38
Tuulihaukka	1	1	Tiltalti	38	42
Lehtokurppa	1	3	Pajulinntu	167	688
Sepelkyhky	3	4	Hippiäinen	301	752
Käki	2	5	Harmaasieppo	11	53
Lehtopöllö	1	4	Pikkusieppo	1	4
Sarvipöllö	6	27	Kirjosieppo	11	57
Suopöllö	1	4	Hömötiainen	4	552
Helmpöllö	3	56	Töyhtötiainen	1	10
Kehraäjä	1	2	Kuusitiainen	47	782
Palokärki	15	8	Sinitäinen	595	1361
Käpytikka	1	22	Talitiainen	861	1051
Kangaskiuru	1	1	Pähkinänakkeli	1	9
Metsäkivinen	9	37	Puukiipijä	67	71
Niitykivinen	6	10	Pikkulepinkäinen	1	19
Peukaloinen	54	45	Lapinharakka	2	4
Rautiainen	21	44	Närhi	2	18
Punarinta	146	375	Pähkinähakki	25	29
Satakieli	3	5	Peippo	34	194
Leppälintu	12	45	Järripeippo	9	21
Mustarastas	18	25	Viherpeippo	10	240
Räkättirastas	1	39	Vihervarpunen	11	196
Laulurastas	9	44	Hemppo	1	3
Ruokokerttunen	2	28	Urpiainen	5	138
Viitakerttunen	5	3	Punavarpunen	1	4
Kultarinta	9	15	Punatulkku	5	92
Hernekerttu	23	94	Pajusirkku	13	11
Pensaskerttu	10	34			
Lehtokerttu	17	204	Yhteensä	2840	7930

van syyskuun lopulla. Merimetsoja havaittiin syksyn aikana komeat 8984m, parhaiden päiväsummien ollessa 708m 25.8. ja 630m 28.8. Samoin harmaahaikara on runsastumassa kovaa kyytiä, yhteisumma 121m, joista 13m 1.9. Valkoposken 'massat' menivät 29.9., jolloin laskettiin 778m, lisäksi 1191m hanhea. Muita hanhia havaittiin tuona päivänä vain nimeksi. Varpushaukkoja muutti syksyn aikana 4609, parhaana päivänä 13.9. 463m. Tuulihaukka alkaneen nousta aallonpohjastaan, syysigma 93 muuttavaa, joista 13.9. peräti 19m. Nuolihaukkakin paransi päiväennätystään: 14.9. 12m. Aina komeita kurkia laskettiin jälleen kerran ennätysmäärä, 7080m. Syksyn paras päiväsumma on myös aseman ennätys, 20.9. 2620m 43:ssa parvessa! 22.9. muutti vielä 1814 lintua. Kunnon sepelkyhkyymuuttoja ei Haliaksella ole nähty vuosiin. Syksyn yhteisumma 22265m jää hyvien

vuosien parhaiden päiväsummien tasolle. Syksyn paras noteeraus oli 5274m 30.9. Kangaskiuruja sen sijaan tuntuu riittävän, syksyn summa 321m, parhaiden päiväsummien ollessa 49m 3.10. ja 62m 11.10. Ehkäpä jo 1999 rikkoutuu legendaarinen ennätys vuodelta -84, jolloin 3.10. muutti 123 kangaskiurua. Merikotkia muutti syksyn aikana 64, eli enemmän kuin esimerkiksi sinisuohaukkoja (61m). Niitykiviset olivat hurjina liikkeellä 11.10. Bunkkerilta laskettiin tuolloin peräti 11481m. Keltasirkun massat menivät 22.10., jolloin 381m. Viherpeippoja muutti yhteensä 13070, joista 24.10. 2644m. Samana päivänä tikkejä 44m. Kottaraisia havaittiin 26.10. komeat 2480m. Nokkavarpusia laskettiin syksyn aikana 1p29m, parhaana päivänä 1.11. 11m. Laulujoutsenia laskettiin 9.11. 41m, lisäksi 22 määrättämätöntä, isokoskeloita samana päivänä 328m.

Turturikyyhky *Streptopelia turtur* nähtiin Haliaksella aivan lokakuun alussa. © Antti Below, Outokumpu, heinäkuu 1998.

Myöhästelijöitä

Ristisorsa paineli länteen 22.9., pohjansirku havaittiin 2.10. Rytikerttunen lauleskeli (!) Gäulla vielä 7.10. Pikkukuovi kummitteli paikallisena yllättäen 8.10. Edellinen havainto lajista oli normaalisti 23.8.! Kuovi pani vain vähän paremmaksi viiptyen aina 13.10. asti Gäun särkällä. Viimeinen meriharakka nähtiin 12.10. ja 'tsik'-sirku 21.10. Lehtokerttu löytyi vielä 28.10. Gäun metsiköstä. Selkälökkeja oli lokakuun lopulla yllättävänkin monena päivänä, viimeinen muuttava 31.10. Räystäspääsky sinnitteli vielä 1.11. ja haarapääsky ränätäsateessa 4.11. Leppälintu löytyi pyrstöään värisyttelemästä vielä 3.11. ja viimeiset kaksi kurkea lompustelti etelään 7.11.

Harvinaisuuksia

Riuttatiira pyöri paikallisena 17.7., kuhankeittäjä lauloi 18.7. ja 4.9. muutti yksi yksilö. Harmaasorsa

muutti merimetsoparvessa 13.8., aseman toinen mustahaikara 25.8. ja haarahaukkoja 30.8. ja 1.9. kumpanakin päivänä yksi. Samoin isokirvinen muutti 1.9. Muuttohaukkoja nähtiin 5m ajalla 4.-29.9. Nuori jääkuikka muutti komeasti 17.9., pikkujoutse-
nia tavattiin kahdesti: 30.9. 1m ja 11.11. 2m. Turturikyyhky muutti 4.10. Maakotkia havaittiin kuusi, joista peräti neljä nuorta muutti 5.10. Samana päivänä myös 7 muuttavaa merikotkaa. Heinäkurppa säikytteli miehittäjiä räpsähtelemällä Gäulta 10.-15.10., taigaunilintu rengastettiin 13.10. ja aseman kolmas rusko-
unilintu 20.-21.10. Pakollinen pikkukujava muutti 26.10., hippiaisuunilintuja havaittiin peräti 6 aikavälillä 25.-29.10. Pikkusirku viivähti aseman puskissa hetkisen 3.11. Kaksi tunturikiurua muutti 5.11. ja vuorihemppo oli paikallisena 7.11. 20.12 havaittiin paikallinen naaraspu-
kuinen allihaahka. Syksyn hauskim-

pia havaintoja olivat 8.11. löytynyt pikkuruokki, joka sinnitteli 14.11. asti aivan aseman rantavesissä. Havainto oli ensimmäinen 'oma' havis Haliak-
selta. 29.12 havainnoijat löysivät aseman historian ensimmäiset merisirrit lähiluodoilta.

Vaelluslinnut

Huuhkaja yhytettiin 9 kertaa aikavälillä 11.10.-15.11., lehtopöllö havaittiin vain kahdesti, 1. ja 28.10. Sarvi- ja helmipöllöjä havaittiin suorastaan surkean vähän, sarvareita 14 ja helmareita 4 yksilöä. Varpuspöllöä ei havaittu lainkaan! Harmaapäätikkoja havaittiin kaksi, 19.-24.7. 1p koiras ja 6.9. 1m. Palokärkiä pyöri niemellä vuosittain pieniä määriä, eikä varsinaisesta vaelluksesta voi puhua tänäkään vuonna. Muuttavia havaittiin 27, lisäksi lähes päivittäin paikallisia lintuja. Käpytikkoja havaittiin syksyn aikana 7m ja pikkutikkoja 4m. Pohjantikkanaaras oli paikallisena 18.10. Viiksitimalista on

tullut jokavuotinen muuttovieras, nyt havaittiin 8p4m aikavälillä 21.10.-8.11. Pähkinänakkeleli havaittiin kahdesti, 3.10 1p ja 4.10. 1p1m. Puukiipijöitä oli sen sijaan varsin runsaasti, etenkin lokakuun lopussa. 24.10. aseman alueella 45p ja 27.10. 30p, yhteissumma 309 lintua. Närhet olivat kateissa, vain 11m, mutta pähkinähakkeja oli jälleen liikkeellä mukavasti. Yhteensä havaittiin 1068m, joista valtaosa muutti lokakuun loppupuolella. Parhaana päivänä 16.10. nähtiin 175m yksilöä. Varpusia laskettiin muutolta 78 ja pikkuserkkuja 8. Käpylinnut olivat vähissä myös syksyllä. Kirjosiipikäpylintu havaittiin kerran, 23.8. 1m. Isokäpylintu

oli poikkeuksellisesti pikkukäpylintua runsaampi. 'Ikäleitä' havaittiin 110p85m ja 'pikäleitä' 14p63m, määrittämättä jäi 228. Punatulkkuja oli jälleen runsaasti, 6300m syksyn aikana, näistä 1346m 24.10. Tiaisten vaellus talitiaista lukuun ottamatta oli niukinta sitten vuoden -87, ellei peräti vieläkin niukempaa. Muuttoluvut kertokoot karua kieltään: Pyrstötiainen 36, hömö-16, kuusi- 478, sini- 7113 ja tali-7866m. Ainoastaan talitiainen esiintyi normaalisti, kaikki muut olivat vähissä. Sinitiaainen on runsastunut hurjasti vuodesta -87 ja nykyiset syyssummat ovat olleet jo kahdenkymmenen tuhannen luokkaa. Haliaksen talitiaismuutosta on

julkaistu artikkeli *Tringa* -3/1996 lehdessä.

Kiitokset kaikille asemalla käyneille havainnoijille ja rengastajille, etenkin Aatu 'ManU' Vattulaiselle, joka stajasi jälleen kerran molemmat kaudet läpi. Kulttuurirahaston myöntämän apurahan turvin havainnointi voitiin turvata koko kaudeksi. Asemamaksujen avulla aseman arkirutiineihin liittyvät kulut on saatu maksetuksi vuodesta toiseen. Jos haluat tukea Hangon lintuaseman toimintaa, voit maksaa asemamaksun, vaikkeet olisi asemalla yöpynytkään. Maksu on 50 mk, ja sen voi maksaa aseman tilille Merita 101440 - 11902.

Aivan näin komeaa ristisorsamuuttoa *Tadorna tadorna* ei Haliaksella pääse seuraamaan, vaikka laji onkin lähes jokapäiväinen tuttavuus alkukeväästä alkusyksyyn. © Antti Below, Israel, joulukuu 1997.